

[Indenrigsministeren]

Jeg tror, at vi, hvad angår retsstillingen, må vente en udvikling i retning af en udviskning af skellet mellem danskere og indvandrere. Derimod er der andre områder, hvor indvandrerne kun kan opnå ligestilling igennem en positiv særbehandling. Jeg tænker her først og fremmest på undervisningen, hvis centrale betydning for indpasningen i dansk samfundsliv jeg allerede har fremhævet. Vi står her over for en meget vanskelig afvejning imellem forskellige hensyn.

For det første må indsatsen afpasses efter udlændingenes egne ønsker om tilknytning til Danmark. Jeg tror, at flere og flere ønsker at blive her eller i hvert fald forudser, at deres børn vil ønske at blive her, men undervisningen må også indeholde tilbud til dem, der fortsat har en forventning om at vende tilbage til det land, de kom fra.

For det andet må der findes en balance mellem tilegnelsen af dansk sprog og dansk kultur og bevarelsen af det sproglige, kulturelle og religiøse fællesskab, der for mange indvandrere stadig er grundlaget for deres identitet. Indvandrerfamilier, der ønsker at blive her, indtager mange forskellige holdninger til balancen mellem dansk og modersmålet. Det ene yderstandpunkt er nok, at hjemmet bevarer sit nationale sprog i familie og omgangskreds og sender børnene til modersmålsundervisning og måske endda til privatundervisning i religion. Det andet yderstandpunkt er, at familiemedlemmerne begynder at bruge dansk, efterhånden som de lærer det – måske med det chokerende resultat, at en moder, der ofte senest – om nogen sinde – lærer dansk, har svært ved at tale med sine børn. Det er derfor på den ene side vigtigt, at børnene i skolen lærer dansk så godt, at de får samme muligheder for uddannelse og samme erhvervs muligheder som danske statsborgere. På den anden side er det også nødvendigt for, at børn og forældre ikke fremmedgøres i relation til deres hjemlands kultur, at tilbuddet om danskundervisning til de voksne indvandrere udformes på en sådan måde, at det ikke strider imod deres kulturmønster. Der er imidlertid blandt de sagkyndige stærk uenighed om, hvordan den nødvendige balance bedst opnås.

Her i landet har vi i konsekvens af vores målsætning om integrering i det danske samfund hidtil bygget på det princip, at hovedsagen må være at lære indvandrerbørnene

dansk og derefter indpasse dem i almindelige skoleklasser, dog samtidig med, at de får tilbud om at vedligeholde og udvikle deres modersmål. I andre lande har man forsøgt at give modersmålet en væsentligt stærkere placering ud fra tanken om, at man først må lære sit eget sprog, før man for alvor kan tilegne sig et andet. Også her i landet har der lydt advarende røster imod, hvad der er kaldt dobbelt halvsprogethed.

Arbejdet med undervisningen af fremmedsprogede elever er genstand for et udredningsarbejde i undervisningsministeriet. Endvidere undersøger flere kommunale skolevæsenere i øjeblikket, hvilket udbytte eleverne har af undervisningen. Heriblandt er en undersøgelse i Københavns kommune af 375 elever. Det er desværre først nu, man kan begynde at drage nytte af undersøgelser af arbejdet i danske skoler. Indtil nu har man måttet planlægge på grundlag af erfaringer fra undervisning i skoler i andre lande. Når det endelige resultat af disse udredninger og undersøgelser foreligger, vil undervisningsministeriet tage stilling til, hvilke nye initiativer, herunder eventuelle regelændringer, der inden for de økonomiske muligheder kan og bør iværksættes.

Jeg mener imidlertid, der kan være grund til at fremhæve de vanskeligheder af praktisk og anden art, der kan være forbundet med i højere grad at satse på modersmålet. Allerede i dag undervises der f. eks. i 20 sprog i Københavns kommune. Skal alle udlændinge i væsentligt højere grad end nu undervises på deres hjemlands sprog, vil kravene til lærerkræfter og undervisningsmateriale blive meget store. Hertil kommer, at indvandrerne, uanset at de er meget ujævnt fordelt over landet, dog er så spredt, at en sådan undervisning for manges vedkommende ikke kan gennemføres i deres eget miljø, hvilket kan betyde en risiko for en yderligere afsondring i forhold til danske børn.

Endelig – og det er ikke mindst vigtigt – må man erindre sig, at en meget stor del af indvandrerne fra såkaldte tredjelande tilhører mindretalsgrupper, hvis modersmål ikke er det pågældende lands vigtigste sprog; for nogles vedkommende findes modersmålet knap nok som skriftsprog overhovedet.

Man kan altså komme til at stå i det meget vanskelige valg mellem at undervise i et sprog, der vel er hjemlandets, men ikke er de